

col·laboracions de les fil·loes

Segon premi color, Concurs "Bocairent i el seu entorn". Autor: Ricard Ferre Jornet

Filà d'Espanyoletos

ANY DE FUNDACIÓ: 1903
NOMBRE DE COMPONENTS: 225
MASET. Any d'inauguració: 1989
DOMICILI: Baixada Sant Crist, s/n

CAPITANA:
ALFERES:

Sara Montés Puerto
Juan Bta. Molina Molina

JUNTA DIRECTIVA

PRESIDENTA:
VICEPRESIDENT:
SECRETARI:
VICESECRETÀRIA:
TRESORERA:
VICETRESORER:
VOCALS JUNTA DE FESTES:

Paqui Molina Garcia
Agustín Molina Belda
Lluís Beneyto Micó
Rosa López Ferre
Mª Amparo Asensio Cantó
Alberto Regal Maldonado
Miguel Vañó García
Mª Carmen Blasco Vañó
Rafael Molina Sempere
Vicente Pérez Pascual
Jose Miguel Asensio Cantó
Joan Gómez Tormo
Reme Gómez Tormo
Sara Montés Puerto
Puri Sanchis Sala
Miguel Beneyto Carbonell
Inma Francés Sanz
Vicente Saplana Ferre
Quica Pastor Balsalobre

DOCUMENTALISTA
VOCALS:

BANDA DE MÚSICA:

U.M. Benicadell, de Castelló de Rugat

El Guió de Sant Blai canvia d'ubicació al Museu Parroquial

Sala Trasalatar on està el Guió en l'actualitat.

El Projecte Museològic i Museogràfic realitzat per la Fundació "La Llum de les Imatges" que està duent-se a terme a l'Església Parroquial Nostra Senyora de l'Assumpció, té com a objectiu fonamental posar de relleu cadascuna de les obres que es conserven, no només pel seu valor artístic o cultural, sinó també per la seua funcionalitat litúrgica, la tipologia de les peces i la seua contextualització amb cadascuna de les sales expositives.

La línia argumental que s'ha utilitzat per a la distribució de les obres per les sales, correspon a la funcionalitat de les mateixes, diferenciant-se dos tipus d'espais, els eclesiàstics i els museístics.

És per això que el Guió de Sant Blai ha hagut de ser traslladat des d'on estava, a la sala III de l'espai museístic, a l'espai eclesiàstic, al Trasalatar, considerat al llarg del temps com a espai privilegiat en el qual es guarden relíquies i valuoses obres d'art.

A la sala Trasalatar, a l'espai central, davall la cúpula, s'exposaran les obres relatives al patronatge de Sant Blai, destacant el Guió, una de les poques obres de temàtica religiosa

de l'il·lustre pintor Joaquin Sorolla i Bastida (1902), com a peça més important; l'Arqueta Reliquiari del segle XX, dos reliquiaris i diversos medallons, un brodat del segle XVIII, i d'altres objectes relacionats amb la devoció al patró de la localitat. A això s'afegiran també els tres panells ceràmics que representen a Sant Blai i que actualment es conserven a l'escala de l'edifici del segle XVIII.

Tanmateix, durant molts anys, el Guió també es guardava a l'armari corregut de fusta, a la sala Capitular de l'església abans d'exposar-se en la vitrina actual.

La Filà d'Espanyoleros ha col·laborat molt gustosament en el trasllat d'aquesta obra d'art, desmuntant i muntant la vitrina ja que, les seues dimensions i pes, feien impossible reubicar-la sense realitzar el desmuntatge.

Pel que fa a l'estendard i, seguint la voluntat del seus propietaris els germans José i Gabriel Aynat, tots dos espanyoleros, és ja tradició en la nostra filà el fet de muntar el Guió i col·locar-lo a l'altar major el dissabte previ al dia 23 de gener (primer dia del novenari i ciri dels Espanyoleros) i desmuntar-lo el dia de l'Eixabegó, després de la missa pels difunts

Sala Capitular. Armari de fusta on es guardava el Guió

festers. També, la vespra de la festivitat del Corpus Christi, es segueix aquest mateix ritual ja que, com és de tots sabut, el Guió es portat en processó per membres de la Filà d'Espanyoletos. Després que els descendents de la família Aynat declinaren el dret a traure'l.

Llevat d'aquestes dues ocasions anuals, la resta de l'any, el Guió de Sant Blai restarà al seu nou lloc al Museu Parroquial per a contemplació i orgull de tots els bocairentins i bocairentines.

La Junta

Sala III del Museu Parroquial, on ha estat el Guió fins ara

Filà de Granaders

ANY DE FUNDACIÓ: Anterior a 1860
NOMBRE DE COMPONENTS: 176
MASET. Any d'inauguració: 1985
DOMICILI: Baixada Sant Crist s/n

CAPITÀ:

José Antonio Sanchis López

ALFERES:

Jerónimo Molina Sanchis

JUNTA DIRECTIVA

PRESIDENT:

José Puerto Úbeda

VICEPRESIDENT:

Francisco Juan Cerdà Puig

SECRETARI:

Joan Perigüell Sempere

TRESORER:

Manuel Vañó Ferre

VICETRESORER:

Fco. Javier Francés Perigüell

VOCALS JUNTA DE FESTES:

Joaquin Carbonell Sirera

Francisco Marco Molina

VOCALS:

Emilio Martínez Martínez

Manolita Beneyto Vañó

Inmaculada Ferre Puerto

Rafael Puerto Ubeda

Miguel Puerto Ubeda

BANDA DE MÚSICA:

Lloc Nou d'En Fenollet

Els Granaders fem comptes

Es diu que a Bocairent hi ha més festers que no festers. *“Al teu poble hi ha més gent eixint a l’Entrada que veient-la”*, ens solen dir quan parlem de les festes de Moros i Cristians de Bocairent -així és la fama que ens hem creat de ser el poble on la participació de les veïnes i veïns en les filades és enorme. *“A Bocairent tots són festers”*, acaba sentenciant qui coneixent la festa s’admira de la gran quantitat de festeres i festers que tenim. I la veritat és que si prescindim de la tercera afirmació, òbviament una gran exageració, la primera i la segona són o poden ser certes si atenem a dades tan fiables com les que presenta la Junta de Festes de S. Blai de Bocairent, i l’Institut Nacional d’Estadística. Segons la Junta de Festes en la informació arreglada al Programa de Festes del 2012, a Bocairent hi ha 2.339 festeres i festers i, segons l’INE al 2011 a Bocairent s’hi comptabilitzaven 4.454 habitants. Únicament hi ha uns mesos de diferència entre una dada i l’altra, per tant, la diferència temporal entre ambdues és irrellevant. En conseqüència -i amb totes les matitzacions que vulguem (hi ha festeres que no viuen a Bocairent, no tots els festers eixen a l’Entrada i no tots els que no són festers eixen a veure l’Entrada), amb les dades a la mà, quan escoltem les referides primeres afirmacions, podem dir que, efectivament, tenen raó.

Aquest tret de la gran participació dels veïns i veïnes del poble, que actualment caracteritza les nostres festes i del que ens mostrem tan devanits -no en tots els llocs és així, segurament coneixerem de poblacions no molt llunyanes on els components d’alguna filà es senten orgullosos exactament del contrari, de ser pocs i suficients. Però aquesta

construcció cada vegada més coral i col·lectiva de les nostres festes no sempre ha estat així. A la nostra filà es té viva la memòria de quan no n’eren prou per a traure la imatge de S. Blai i van haver de recórrer a altres persones (es diu que fins i tot va haver de pagar-los). No cal anar tan lluny i referir-nos a coses que hem sentit contar: els més antics de la filà encara recorden quan eren a penes una vintena (entre sencers i mitjos). I és que aquesta és la quantitat de festers amb la qual comptava la filà a inicis de la dècada dels quaranta. Tots sabem que aquesta dècada, la dels quaranta, no era, segurament, com per a preocupar-se molt de festes, havent altres prioritats per a la majoria de les famílies. La quantitat de festers que va incorporant-se a la filà no és molt gran, de manera que trenta anys després, al començar la dècada dels 70, si bé podem considerar que el nombre de festers, en termes relatius, s’havia multiplicat per 2,5, al passar-ho a termes absoluts vegem que açò correspon a 50 festeres, que són (sols comptant els sencers) els que formen la filà al 1970. En canvi en el següent període de 30 anys, els components de la filà s’han multiplicat per 4, és a dir s’ha augmentat en aproximadament 150 festers. Comencem el nou segle amb, exactament 197, festers (comptant amb totes les categories).

Podem traure la conclusió que és des de la dècada dels 70 quan hi ha un augment considerable d’inscripcions a la filà i, conseqüentment, per aquestes dates podem situar l’inici de l’actual imatge que tenim de les festes de Moros i Cristians de Bocairent amb una gran participació popular.

Per quines raons augmenta la participació en aquests moments, i no abans o després? Les raons, motius o circumstàncies que ho fan possible poden ser moltes i molt diverses, a banda de la circumstància personal de cadascu que, en un moment determinat, decideix acostar-se a una filà-. Podem suggerir-ne algunes: estem al final d'una etapa política, la dictadura, i apareixen o es consoliden diferents moviments associatius de tot tipus; es manifesta un gran interès per la cultura popular: recuperació del folklore, de costums, de festes, apareixen cantautors, grups que recuperen balls populars (fins eixe moment en mans de la Secció Femenina). A més comença a haver una lenta, però progressiva, incorporació de la dona al món del treball, o, millor, podriem dir que es frena l'abandó de les dones de la seua feina després del seu casament; cosa que en principi és vista poc menys que com un a excentricitat, però que proporciona més recursos econòmics a les famílies i acaba per ser una cosa normal. Cal, així mateix, fer notar que en aquesta època la majoria dels i de les joves tenen opció a treballar quan arriben a l'edat laboral, que en aquest moment es situa als 14 anys.

Qüestió aquesta, la de la situació econòmica, que entenem fonamental. Perquè per a què una gran quantitat de persones participen en les Festes de Moros i Cristians és necessari que les despeses que això supose siguin assumibles per eixa gran quantitat de persones.

Convençuts d'çò hem decidit fer una mirada -entre curiosa i nostàlgica- cap enrere per veure com ha anat allò de les despeses de festa. Per no fer-ho massa llarg hem decidit començar des de l'any 1977, per diferents raons. L'any 1977 va ser un any emblemàtic en la nova etapa que s'encetava al nostre estat: l'any de les primeres eleccions democràtiques després de la dictadura, estàvem en el que ara es coneix amb el nom de "La transició" i, encara que alguns -molts dels actuals festers no havien nascut, altres estrenaven i provaven les noves llibertats aconseguides -o recuperades- i es manifestaven a València demanant "Llibertat, Amnistia i Estatut d'Autonomia", sorpresos i contents de poder fer-ho sense por a la policia ("els grisos"), encara que mirant de reüll, no fora que

Doncs bé, eixe any, el del 1977, els van costar les festes als nostres granaders i granaderes -que també hi havien- la quantitat de 2.250 pessetes. Clar que aquesta quantitat, aïllada, no ens diu moltes coses. Per tindre alguna referència anem a comparar-ho, per exemple, amb el Salari Mínim Interprofessional que feia poc que s'havia establert. El salari mínim el 1977 era de 13.200 pessetes/mes per als majors de 18 anys, de 8.100 ptes/mes per als treballadors entre 16 i 18 anys, i de 5.100 ptes/mes per als compresos entre els 14 i els 16 anys. L'any següent el salari va pujar un 23 % mentre que les despeses de festa ho feien en un 51 %. Eren anys d'inflació desbocada, les entitats financeres podien demanar fins un 20 % d'interessos per un préstec bancari. És cert que hi ha molta diferència entre "l'envoltori" de les festes d'aquesta època i el de ara: equipament de masets, boatos de les entrades, músiques i trages especials, organització personal i familiar a les festes, consum, etc. I què també hi ha que posar-ho en relació amb els costums, nivell de consum i benestar del moment. Però aquestes dues dades són importants: els ingressos de referència i la quantitat personal mínima indispensable per a poder formar part de la filà i la relació que hi ha entre les dues.

D'ahí en avant, el cost de les festes ha anat en augment, unes vegades de forma més pausada, altres de forma espectacular. És difícil fer un càlcul estricte en l'evolució, perquè els criteris de la comptabilitat festera no sempre han estat iguals d'un any a altre, d'una junta a una altra, tot recurrent de vegades a "despeses extraordinàries", mentre que altres vegades es comptabilitza tot junt. I la cosa es complica més quan ja s'entra en la compra de terrenys, construcció del maset i el seu equipament. Com un augment destacat cal assenyalar el que es produeix entre l'any 1985 i 1986, que suposa un 107% entre despeses ordinàries i extraordinàries (cal tenir en compte que en novembre del 85 es va inaugurar la 1ª fase del nou maset i això es va incorporar a les despeses del 86).

Però no tot van ser augments: els anys 1989, 1990 i 1991 el cost de la festa va ser el mateix: 15.000 pessetes. I fins i tot van haver disminucions en el cost de la festa entre un any i el següent: p.e. Les festes del 1985 eixen més barates que les de 1983 i les del 1997 costen 5.000 pts. menys que les de 1996, això sí, tenen un extra de 7.000 pts.

I què va passar amb l'entrada de l'euro? Doncs res o, com en la majoria dels llocs, poca cosa. Estava tot el món tan atent que l'efecte esperat es va diferir a uns anys després, quan vam baixar la guàrdia.

El primer any que es van traure els comptes en euros va ser al 2002 i suposava un import de 211 € per a cada fester, 1.000 ptes (o 6 €) menys que l'any anterior si en aquest es comptabilitzen "despeses extra".

I així arribem, precisament l'any dels primers comptes en euros, als 25 anys des que hem començat a observar les despeses de festa a la nostra filà, comparant-les amb un altre indicador, el salari mínim interprofessional, i el resultat que traguem, sense cap ànim d'estudi científic i considerant-lo sols com una aproximació, és el següent: en aquest quart de segle el rebut per despeses de festa ha augmentat un 1.475 %, és a dir, al 2002 s'ha multiplicat per 14,75 el que pagàvem al 1977, mentre que el salari mínim interprofessional ha augmentat un 806,5 % per als joves compresos entre els 16 i 18 anys (ja no es pot treballar abans dels 16 anys) i un 457,4% per als majors de 18 anys. I per arribar fins a l'actualitat, direm que en els darrers 10 anys, des del 2002 fins el 2012 les despeses de la filà han augmentat un poc més del 50% mentre que el salari mínim ho ha fet un 45 %.

Tot insistint que aquestes quantitats mirades de forma aïllada no ens serveixen, cal tenir en compte moltes altres coses. Res tenen a veure, en la majoria dels casos, les condicions dels masets dels anys 70 amb els actuals, ni en les condicions materials, el funcionament que ofereixen, etc. Però és que, a més, aquest augment dels diners destinats a les festes ha fet possible el sorgiment d'activitats i treballs al voltant de la festa: empreses de carrosses, tallers de disseny, de confecció i lloguer de vestits, empreses de restauració,... i no hem de menysprear l'efecte que aquesta major despesa haja pogut tenir sobre activitats culturals com l'augment de bandes de música i possiblement l'increment d'estudiants de música, augment en quantitat i qualitat de composicions de música festera i compositors de prestigi que s'hi han dedicat. En definitiva han estat unes despeses que han tingut una considerable i positiva repercussió social. La qual cosa no lleva que pugam trau-

re la següent conclusió: al 2012 calia destinar un poc més de la meitat del salari mínim corresponent a un mes, per a poder pertànyer a la filà, mentre que a l'any 1977 amb un poc menys de la 5ena part, si era major de 18 anys, en tenia prou.

Tornem a la idea del principi de l'article, quan apuntàvem que el nombre de festers de la filà, malgrat l'augment de costos, va anar creixent fins el 2009. A partir d'aquesta data, la disminució dels membres de la filà durant tres anys seguits ha encès la llum roja i la Junta Directiva ha entès que alguna cosa s'havia de fer, ja que no es pot ignorar la dolenta situació econòmica que estem patint. Així es van posar a la consideració de la filà unes mesures amb l'objectiu d'estalviar diners. No és la primera vegada que es feia: a l'acta nº 4 del llibre d'actes nº 2 i de data 27 de setembre del 1976 s'acordà per unanimitat que a les taules de capitania sols es servira fruites secs i vi, tret del dia del patró; a l'acta de la següent reunió es ratificà l'acord, però es diu que a l'acord anterior s'havia omès per oblit, que el dia de canvi de bandes també serà lliure el que es traga a la taula.

L'ordre del dia i debat de l'Assemblea del dia 8 de setembre del 2012, s'aproximava més a la idea que tenim d'un debat a les Corts que al de la nostra filà: "Modificació o supressió dels articles 27, 28, 29" del Reglament, "Supressió o modificació de l'art- 35", "Modificació i supressió parcial de l'art.36", ...i així alguns més. "Quina redacció alternativa es proposa?", es dirigia un fester al President.

L'objectiu era eliminar algunes despeses que la filà havia anat assumint en anys anteriors, i que ara es considerava que són prescindibles, per entendre que no afecta a cap aspecte fonamental de la festa, a més que els actes a què es refereixen poden continuar fent-se -i es continuaran fent-, però assumint els costos de manera individual qui hi participa. La idea és reduir el cost indispensable per a pertànyer a la filà.

I en aquest sentit es va decidir:

1. Eliminar de l'Entrada la música de l'Esquadra Cop. Aquesta esquadra apareix per primera vegada en l'acta

nº62 del llibre d'Actes nº 2, en una reunió no oficial que tingué lloc entre finals del 1984 i primers del 1985.

2. Suprimir l'esmorzar del dia de S. Blai a càrrec de la filà; aquest esmorzar es va proposar que es fera en la reunió del 18 de desembre del 1988, atenent a que en acabar la Diana era costum anar a esmorzar a un bar, però a l'acabar els Granaders dels últims, era complicat trobar lloc: l'any 1989 ja es va fer, però a càrrec de cada fester i des de 1990 és a càrrec de la filà.
3. Suprimir el berenar del dia de l'Entrada a càrrec de la filà, que és una despesa relativament moderna.
4. El sopar de Divendres Sant, que era a càrrec de la filà per als festers que participaven en la processó, es pagarà meitat i meitat entre la filà i els festers: aquest sopar substituïa, per acord de la filà de 29 de novembre del 2004 el berenar que es feia abans de la processó.
5. Es deixa de subvencionar amb 1kg de pólvora als festers que vullguen eixir a disparar. Per acord de la filà de 27 de desembre del 1987, als festers que isqueren a disparar el "Dia dels trons", se'ls pagava el lloguer de l'arcabús o un quilo de pólvora. Aquest acord es va canviar el 22 de desembre del 1991 i des d'aleshores la filà sols es feia càrrec d'un quilo de pólvora per fester. Des d'ara sols pagarà la del capità.
6. S'anul·la també la desfílada amb música del dissabte previ al dia de la Publicació.

A la mateixa reunió, amb diferents opinions sobre els temes tractats i decisions acordades, com no podia ser d'altra manera, van haver altres propostes, com per exemple reduir les despeses que suposen els diferents actes al voltant del Mig Any i Panellet de la Junta de Festes,... que es van deixar per a una posterior "presa en consideració" en altra assemblea.

La filà és conscient que les Festes s'han d'adaptar a les circumstàncies de cada moment, siguen estes bones o dolentes: si no volem introduir alguns canvis, és possible que ens vegem en la necessitat de fer-ne molt més.

Josep Calatayud Beneyto

Filà de Contrabandistes

ANY DE FUNDACIÓ: Anterior a 1864

NOMBRE DE COMPONENTS: 189

MASET. Any d'inauguració: 1977

DOMICILI: Vinalopó, 1

CAPITÀ:

Pedro Castelló de Pereda

ALFERES:

Rafa Martí Micó

JUNTA DIRECTIVA

PRESIDENT:

César Vañó Reig

VICEPRESIDENT:

Ricardo Reig Molina

SECRETÀRIA:

Mª Rosario Vañó Reig

TRESORERA:

Ester Sanchis Puerto

VICETRESORER:

Pep Sanz Rabadán

VOCALS JUNTA DE FESTES:

Mª Ángeles Sirera Palao

Josep Miquel Molina

VOCALS:

Jairo Vañó Reig

Antonio Garcia Reig

Jordi Molina Puerto

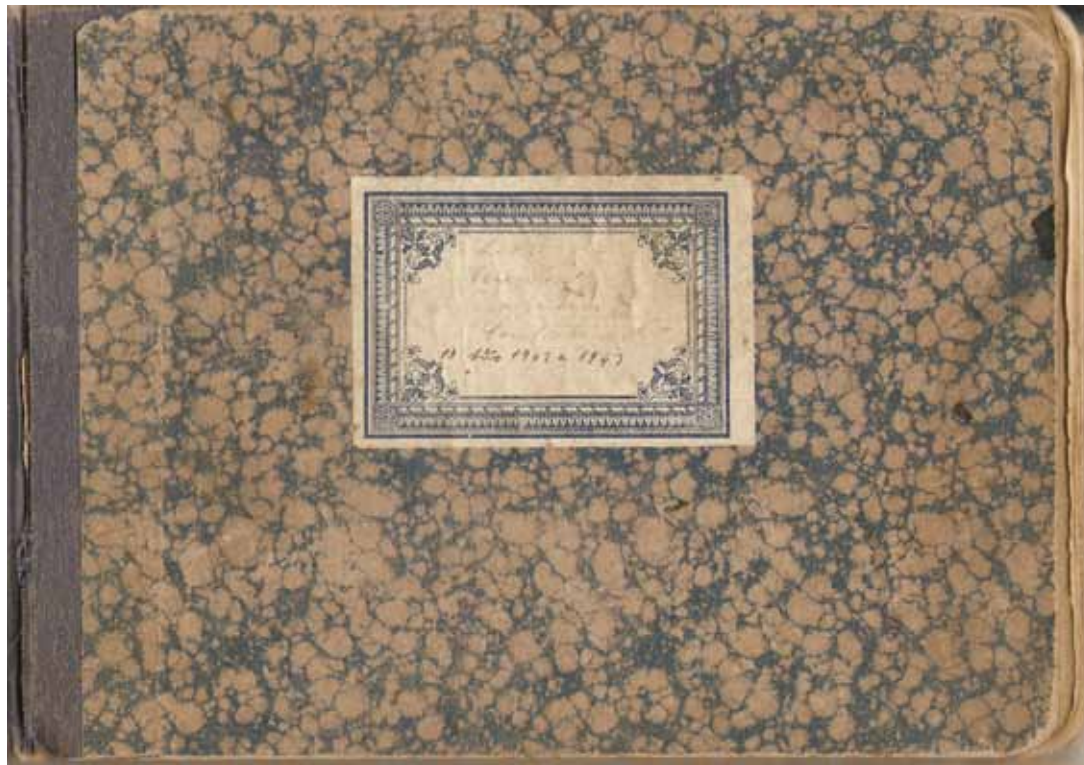
Enrique Reig Beneyto

Rafa Martí Rico

BANDA DE MÚSICA:

Associació Unió Musical de Bocairent

El llibre de comptes en la dècada dels '40

Les primers dades escrites de l'arxiu de la filà corresponen a l'any fester del 1942-1943. Aleshores 35 individus componaven la comparsa. Al llarg de la dècada el nombre de festers va ser el següent: 34 (1944), 36 (1945), 35+16 (1946), 39,5 (1947), 34'5 (1948), 42'5 (1949) i finalment 36+22 al 1950. Cal assenyalar que quan apareixen dues xifres, la primera correspon a sencers i la segona a mitjos. Si només n'hi ha una es deu a què se solien acumular a efectes de pagament: se sumaven els sencers i la meitat dels mitjos, però sense comptabilitzar els que duien dol, els que estaven en el servei militar...

En eixe primer any fester que reflexa el llibre de comptes (1942-1943) els contrabandistes van pagar 77 pessetes de festa, per a un total de 2.695 (per cert, aquest any es va donar una circumstància que ara està plenament assumida: la capitania va anar a compte de la comparsa i es va fer front amb un "donativo de muchos individuos"). L'any que menys festa van pagar fou el de 1946 (68 ptes), mentre que el 1947 el rebut anual va aplegar a les 110'35. Al 1950 la quota era de 85 pessetes.

Aquest capítol del rebut anual era l'ingrés més important que tenia la filà. Al 1944 es va produir una important pujada en aquest concepte, ja que la quota va passar de les 77 pessetes de 1943 a 106'15, pel que el total al 1944 va ser de 3.609'10 ptes. Als dos anys següents es va produir una baixada (2.916 ptes. al 1945, i 2.754 al 1946), però al 1947, l'any amb la quota més cara de la dècada (110,35 ptes), aplegaven els ingressos per festa a 4.358'80 ptes. Tot i això, l'any amb majors ingressos per

aquest concepte fou el de 1949 amb 4.462'50 pessetes (105 per fester).

Però aquest no era l'únic concepte en el capítol de "Entradas". La subvenció rebuda de l'ajuntament també era una important font d'ingressos. Així, al 1943 les 830 pessetes rebudes del consistori representaven el 25% del pressupost de la comparsa. L'any 1946 la subvenció fou només de 644 ptes., però a l'any següent s'aplegava a les 1.727. Algunes vegades ve reflectit aquest ingrés en un únic concepte, i en altres trobem que a la subvenció s'afegeix també el concepte "sobrante del Ayuntamiento" (1944 i 1946) o "Entregado del Ayuntamiento dia 6" (1948). Al 1950 aquest ingrés el trobem com a "Recibido Junta de Fiestas".

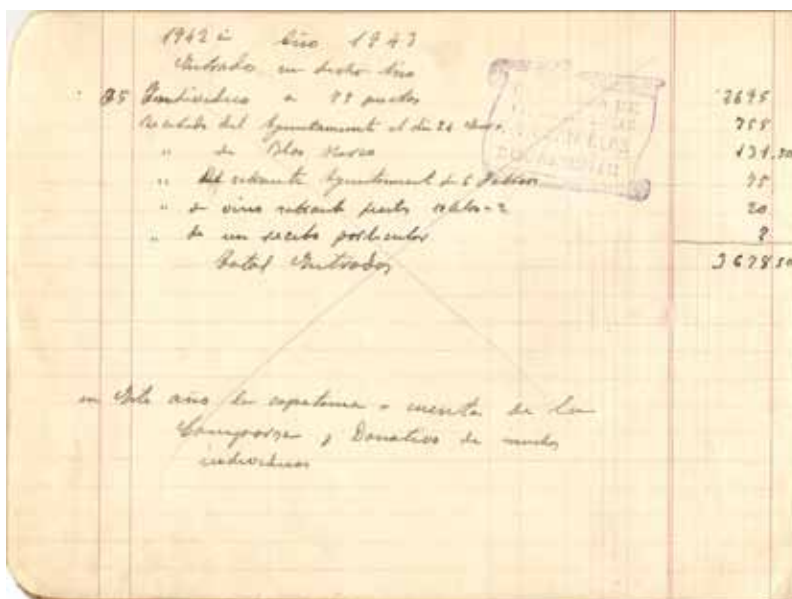
Altres ingressos més modestos acabaven d'arrodonir el pressupost amb el qual la filà encarava les festes de cada any. Al 1943 trobem un ingrés de 20 pessetes per la venda del vi sobrant de les festes anteriors. També trobem ingressos per la loteria de nadal (1944, 17'50 ptes), per llogar el vestit del sergent (1945, 1946 i 1950, 50 ptes; 1949, 75); "Por fichas" (1947, 989 ptes), per la venda de botelles buides (1948, 43'20 ptes; 1950, 12), pel pagament de festers que portaven dol (1948, 126'25 ptes; 1949, 102; i 1950, 170), i per "la piel cordero vendida" (1949, 20 ptes).

Així, el 1943 es comptabilitzaren uns ingressos de 3.678'50 pessetes, sent l'any més modest de la dècada en aquest capítol. L'any amb majors ingressos fou el del 1949, amb un ingrés de 6.316'10 pessetes. El decenni es va tancar amb un ingrés de 5.678 pessetes el 1950.

L'apartat de les despeses va oscil·lar entre les 3.939'65 ptes. del 1943 i les 6.316'10 del 1949. La filà només va tindre un saldo final positiu els anys 1947 (51'40 ptes) i 1948 (104'75). La resta d'anys el saldo fou negatiu, sent l'any més deficitari el del 1943 (-261'15 ptes), encara que a l'any següent es rebaixava notablement el dèficit (-98'15). Al 1950 el saldo final era de -62'25 pessetes.

La partida més important en les despeses era la banda de música. La majoria de la dècada van ser 14 els músics contractats per la comparsa, a excepció feta dels anys 1943 (16 músics), i 1945 i 1946 (15). Eixe any 1943 la despesa per a la música va suposar 2.000 pessetes, de les quals 1.200 eren per a la manutenció i 800 de jornals. En aquell any fou la banda de Banyeres de Mariola la que va acompanyar als contrabandistes a les festes. A l'any següent es va contractar a la banda de Villena. Les despeses pujaren a 2.413 ptes., dividides en manutenció (1.400), jornals (14 músics a 64 ptes, 896) i viatge (a 8'40 per músic, 117'60 ptes).

Del 1945 al 1952 la banda d'Agullent fou la dels contrabandistes. Al 1945 trobem més detallats els conceptes. Així, sabem que cada músic cobrava 12 pts. al dia, per a un total de 768 ptes., la manutenció era de 75 ptes. per músic (total, 1425), i que el viatge d'anada i tornada va tindre un cost de

tres anys següents. Per cert, que al 1947 encara que apareix el concepte "Por jornal y viajes 14 músicos... 1.025 ptas.", també trobem un altre que diu "Por viaje auto a Agullent... 85 ptas.". A més, des del 1946 els músics ja van venir a sopar el dia de les Caixes, ja que apareix un apunt que diu: "Por pan para los músicos día 1º... 20 ptas."

Pel que respecta al maset, al llarg d'aquests anys va anar millorant-se (tant al maset de l'actual carrer Azorin nº 25, com la breu estada a la "Casa del Tio Taio"). Així, al 1943 trobem "Recibo obras maset... 131'80 ptas", a les que cal afegir-li les 47 de pintar-lo. A més, la despesa de la instal·lació elèctrica va pujar 37'25 pessetes. A l'any següent es paguen les 15 ptes. a l'ajuntament per les obres, i al 1946 les reparacions al maset puguen a 200 ptes. Al 1948 continua millorant-se la instal·lació elèctrica. Al mes de maig trobem: "Por un enchufe rosca... 7'50 ptas". Finalment, al gener de 1950 es paguen 36 ptes. "Por pintar maset y material".

72 ptes. En resum, la comparsa es va estalviar 148 pessetes respecte a l'any anterior en aquest concepte. Però cal destacar que aquest any també es va contractar banda de música per al dia del ciri. Així consta en el llibre de comptes: "Por músicos, café y vino y coñac y anís y adobat día de la novena... 201 ptas.". Fins a cinc anys després no es repetiria esta despesa.

Entre el 1946 i el 1950 el cost de la banda de música va anar pujant. Així, al 1946 la manutenció de cada músic pujava a 105 ptes., que a l'any següent ja n'eren 150, i al 1949, 160. Pel que fa als jornals i viatge, es va passar de les 900 ptes. del 1946 a les 1.025 del 1947, tot baixant a 1.000 ptes. en els

Al mateix temps va millorant-se l'equipament del maset. Al 1943 trobem la compra de "una cuchara de madera" i també es compren "dos perillas bayoneta" i una de rosca. En 1944 es compra un caldero (150 ptes), un carburero (10), una cullera de ferro (10), una de madera, i finalment es paguen 34'35 ptes. "Por una olla hierro, jabón y una escoba". El cost de les taules de

fusta puja a 113 ptes. Al 1945 es compra un plat de llanda per al caldero (45 ptes) i "Por componer y encolar 8 sillas" i embogar-ne 5 es paguen 38 ptes. A l'any següent trobem, entre d'altres, la compra d'un quinqué (30 ptes), per 7 cassoles grans, viatge i ports es paguen 82'10 ptes., i 58'80 per 24 plats i 24 gots. Al 1948 hi ha una despesa de 20 ptes. "Por componer cristal puerta calle maset". A l'any 1949 es compren "Seis torcadores... 15 ptas", dos catalanes (10) i dos graelles (80), a més de "Tres docenas platos medianos a 23...69 ptas" "1 docena platos pequeños a 19... 19 ptas" i dos dotzenes de gots. Del 1950 destaquem les 5 pessetes d'arreglar els estants i les 15 del vidre del balcó.

Altra important despesa és la de la llenya amb que combatre les fredes nits de l'hivern bocairentí. Tots els anys es compra llenya. Per exemple, a l'apartat d'eixides trobem que el 15 de maig de 1948 es paguen 500 ptes. "Por 2 carros leña 2.000 K. a 0'25". El foc també servia per cuinar. L'alimentació és una altra partida important. Al llarg de la dècada estan reflectits els productes que compraven els contrabandistes per a menjar i beure els dies de festes. Al 1943 trobem "Por ocho kilos alubias para comparsa a 9 ptas... 72 ptas". Eixe any també compren arròs (42 ptes.), oli (30), 84 litres de vi per a la capitania (147), cacaus (66), café

1946-1947

Salidas

		Ptes. s
Febrer	Por defecto año anterior	102
Març	29 Por 450 K. leña	133
"	29 Por el 1.º trimestre agua	18
"	31 Por 900 K. carbón y leña	31 90
Maig	31 Por una mesa en sufragio de S. Roque Rey	11
"	31 Por un costeo de tierra y pasto	250
Juny	10 Por el 2.º trimestre agua	18
Juliol	22 P. el 3.º trimestre	18
"	24 Por una compra leña bruta	18
Set	Por una mesa - Jose Maria	11
Oct	Por jugado a la loteria del fondo	25
Nov	Por curules caídas por la comparsa	12 50
"	Por el trimestre agua	18
Dic	Por una pesetilla	1
"	Por 3 botellas jabor	18
"	Por una libra aceite	20
		756 20

ENCARGO A DEL
LA SECRETARIA
DON SAN LUIS
BOGALLENTE

i conyac per al dia de Caixes (103), carn de vedella (81), de corder (56)... Durant aquests anys es repeteix el concepte, dividit generalment entre les compres que es fan per al dia de Caixes i per al dia de l'Eixabegó, encara que també apareixen algunes despeses referides al dia del novenari. Cal assenyalar que aleshores estava vigent el "racionament" i així es reflecteix, per exemple, al 1949, quan per aquest concepte es paguen 6 litres d'oli a 9 ptes. i 17 kilos d'arròs a 4. De ben segur que les importants "inversions" en vi i conyac ajudarien tant a suportar el rigor de les temperatures com a alegrar l'esperit ens els dies de festa. Per això també

trobem alguna referència a les despeses fetes per la comparsa en el casino.

També assenyalem altres conceptes que venen reflectits en l'apartat de "Salidas". Per exemple, els honoraris per al sergent, que des del 1943 al 1946 foren 50 ptes., i al 1947 pujaren fins a 75. A més hi ha despeses referides a la millora de la seua indumentària. Al 1943 es paguen 26'50 ptes. per tela per a la faixa, a més de 10 ptes. en una boina. Dos anys després se'n paguen 8 en una nova boina. Al 1948 "Por remendar polainas sargento" es paguen 2 ptes. Altre concepte interessant és el de les aparellades. Al 1945 "Por manutencion aparejada" es paguen 65 ptes. Dos anys després es paguen 250 ptes. per les aparellades i 40 per la manutenció del seu representant. Al 1948 es manté el preu de les aparellades, però per la pensió del treballador se'n paguen 88.

Altra despesa repetida al llarg dels anys és la dels fanals que s'utilitzaven en la desapareguda retreta del dia de l'Entrada. En ella la filà desfilava amb fanals grans de tela, amb un ciri al mig i amb cares pintades per darrere i per davant que se sostenien amb un pal de fusta. Com a exemple mostrem el que trobem al 1945: "Por 50 faroles a 2'80... 125 ptas". Les bugies per als fanals van tindre un cost de 50 ptes. També apareix en nombroses ocasions la despesa ocasionada per les misses de difunts. Per un altra part, l'any 1947 trobem un pagament important. Eixe any es destinen 800 pessetes per a 8 arcabussos i una navaixa de fusta.

Per concloure, destaquem algunes altres despeses. El 1945 es paguen 87'50 pessetes "Por los truenos para cañón y portes", concepte repetit en anys posteriors. Tots els anys es recull la neteja de l'excusat, així com el pagament a l'ajuntament de l'aigua a 18 ptes. el trimestre. També apareix quasi tots els anys que la filà juga a la loteria. Per exemple, al setembre del 1943 es gasten 25 pessetes "Por jugado a la loteria del fondo". Altre pagament àmpliament repetit és el de la missa del dia dels trons, que passa de 10 a 25 ptes. al llarg de la dècada. Per altra

banda, al 1943 es paga una "multa misa cristo", en 1944 es paguen 4 ptes. "Por el cuarto del Cristo para la comparsa", i a l'any següent es fa un donatiu de 12 ptes. a l'ermita. Al 1947 pujar el vi al Sant Crist costa 7 ptes. Finalment assenyalem que al març de 1945 es paguen 36 pessetes "Por las patatas entregadas a la Beneficencia", i al juny 7 ptes. "Por dos velas Viernes Santo". I en novembre de 1949 es paguen 19 ptes. "Por la felicitación comparsa al capitán por radio", i en desembre es gasten 15 ptes. "Por una botella anís visita granaderos". A les festes del 1950 altra visita dels granaders li suposa a la filà 15 ptes. més "Por una botella de coñac a granel".

Filà Terç de Suavos

ANY DE FUNDACIÓ: 1867
NOMBRE DE COMPONENTS: 387
MASET. Any d'inauguració: 1964-1982
DOMICILI: Placeta Sant Blai, 3

CAPITANA:

Laura Garrigós Balsalobre

ALFERES:

Javier Pastor Beneyto

JUNTA DIRECTIVA

PRESIDENT:

Vicent Satorres Calabuig

VICEPRESIDENT:

Blas Belda Pastor

SECRETÀRIA:

Lidia Ferre Cantó

VICESECRETARI:

Toni Santos Silvestre

TRESORER:

Salvador Beneyto Molina

VICETRESORERA:

Lucía Albero Vicedo

VOCALS JUNTA DE FESTES:

Eloy Vicedo Ferre

Javier Tormo Albero

ORGANITZACIÓ DEL PIQUETE:

Héctor Vañó Gómez

VOCALS:

Lupe Calabuig Cabanes

Mariola Calatayud Colomer

Fernando Vañó Fuster

Rafael Ferre Quilis

Mª José Sanchis Molina

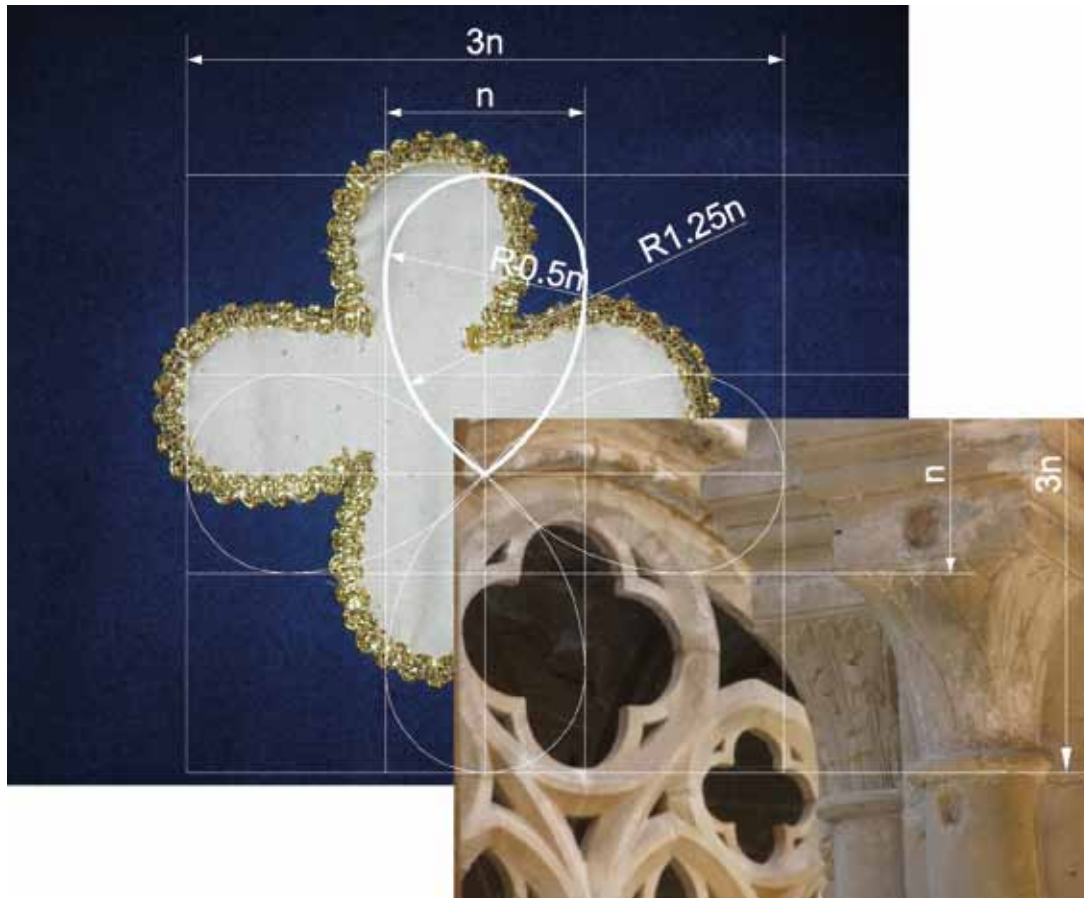
Antonio J. Calatayud Reig

BANDA DE MÚSICA:

Unió Musical de Montitxelvo

La gràfica suava.

Imatge corporativa de la Filà Terç de Suavos

Era un tema del qual solíem parlar durant les festes, en les bassetes del maset, quan parava el Piquet a casa del capità i de l'alferes, o en la font de la plaça. Parlàvem de les innumbrables versions de l'escut de la filà que convivien amb nosaltres, fins i tot se'n creaven de noves. Parlàvem de la deformació de la creu, de la pèrdua del seu suau contorn, de la diversitat de blaus, de galons daurats rovellats, de la retolació del nom de la filà amb distints tipus de lletra i de tantes altres coses.

A l'abril del 2010, després de parlar-ho amb la Junta de la Filà, vam redactar un document per a unificar la imatge, fixar i establir les normes d'utilització dels símbols que ens representen en la festa. Un manual corporatiu que va ser aprovat en assemblea i va quedar annexat al reglament intern que s'acabava de revisar i aprovar.

En el món institucional i empresarial és molt habitual la redacció d'este tipus de documents que serveixen com a guia per a mantindre una mateixa imatge. En una filà podríem dir que encara té més justificació. Els símbols tenen una connotació sentimental molt forta que ens unix com a grup, i com a filà hem de vetlar pel seu manteniment de la manera més fidel possible a la tradició, sense deixar de banda la modernització o l'adaptació al present que vivim.

PRIMER PAS, LA CREU I L'ESCUT

Podríem dir que el nostre escut és gràficament dels més fàcilment identificables junt amb el dels Espanyoletos i el dels Marrocs, perquè mostren un únic símbol net i sense més ornaments: una tipologia de creu al nostre cas. L'antic reglament de la filà (art. 64) descrivia la nostra simbologia de la següent manera tan concisa: "L'escut és el símbol de la Filà, consisteix en una creu de color blanc amb els laterals arrodonits o el·líptics i rodejats tots ells amb un galó de color daurat, sobre fons blau. Haurà de figurar en tots els impresos oficials d'esta, en els que es podrà utilitzar una sola tinta, que haurà de ser blava". Sense més dades ni referències, el que donava peu que cadascú interpretara la creu com millor sabia. La tasca que teníem per davant era àrdua i laboriosa, però la vam mamprendre amb molta il·lusió.

La nostra creu és concretament una variació de la creu rosassa dels evangelistes formada per quatre cercles que els representen. Va ser molt utilitzada en l'arquitectura gòtica per a finestres, vitralls i llanternes, i representava la llum dels quatre profetes que il·luminava el temple¹.

El primer que vam fer va ser definir d'una vegada el disseny de la creu que ens caracteritza, per a la qual cosa vam

¹ Podeu trobar-la en la web de l'Enciclográfica, <http://www.sitographics.com/enciclog/Heraldic/cruces/source/84.html>

arreplegar totes les variacions que hi havia. En vam documentar més de 20 de diverses formes i colors. Una vegada vam tindre tota esta documentació damunt la taula vam seleccionar la que vam considerar més nostra: La creu és la que utilitzen les modistes per a confeccionar les creus del marsellet². Es tractava d'establir un sistema senzill i proporcionat per a crear la creu, que poguera utilitzar qualsevol persona i que s'adaptara a totes les necessitats possibles.

Al mateix temps vam investigar la mateixa forma de l'escut que l'envolta, i vam optar per ardonir la part inferior com la podem trobar en diferents suports en el maset des de fa més de 50 anys.

SEGON PAS, COLORS I TIPOGRAFIA

El blau suave.

Passava el mateix amb el disseny de la creu que amb els colors. En la fase d'anàlisi i documentació vam veure l'escut en

tota la gamma de blaus, des del celeste fins a altres foscos i violetes. Estava clar que el color corporatiu de la filà havia de ser el blau del nostre vestit oficial i per a determinar quin de tots els blaus "azulón" era el més adequat, vam fer una mitjana a ull utilitzant la carta Pantone® i tots els marsellets i jupetins que teníem al nostre abast.

Es van establir com a complementaris el roig-granat del pantaló o falda i el groc-daurat del galó. Apareixen també definits en la taula de la dreta per al seu ús futur correcte com a roig suave i groc suave.

BLAU SUAVO

CMYK, cuatricromia 100c 60m 0g 0n	Pantone 286 CU	Avery 539
	RGB 0R 95G 170B	RAL 5002

ROIG SUAVO

CMYK, cuatricromia 0c 100m 60g 30n	Pantone 201 CU	Avery 515
	RGB 176R 0G 54B	RAL 3002

GROC SUAVO

CMYK, cuatricromia 0c 0m 100g 5n	Pantone 116 CU	Avery 504
	RGB 252R 227G 0B	RAL 1023

GARAMOND *ABCÇDEFGHIJKLMNOPQRStUVWXYZ*
abcçdefghijklmnopqrstuvwxyz
 1°, 2ª, 3+4=5%6-7/8:9*0. _!""'&€ (@)?!

EL TIPUS DE LLETRA

La tipografia que es proposa per a retolar amb l'escut és l'anomenada Garamond, en la seua versió negreta i cursiva, i en minúscules, a excepció de la T i la S. Esta tipografia és d'origen francès com el de les tropes "zouaves", d'on provenen totes les formacions zuaves o suaves que hi ha arreu del món. És una tipografia molt estàndard i que s'adapta molt bé a totes les seues aplicacions.

Terç de Suavos

Terç de Suavos

Terç de Suavos

Terç de Suavos

² Els suavos anomenem així la jaqueta suava que portem. Només l'hem trobada en el Diccionari Català-Valencià-Balear (<http://dcvb.iecat.net/>) per a referir-se a una jaqueta curta que duïen els traginers, és a dir els carreters o transportistes quan anaven amb carros. És una paraula molt estesa en el món fester, altres fílaes de Bocairent i de molts pobles també anomenen així les jaquetes curtes que solem portar. Busqueu també la paraula 'marsellets' en el Diccionari de la Lengua Española de la RAE (<http://dcvb.iecat.net/>). O més interessant encara, proveu a buscar imatges de les dues paraules en Google.

Una vegada tot definit: creu, escut, colors i tipografia, era l'hora de dissenyar el logotip complet de la filà, amb el nom i l'escut. El logotip té quatre versions principals: variants de disposició horitzontal o vertical i amb galó o sense.

DARRER PAS, APLICACIONS

Una de les aplicacions més urgents a documentar era la aplicació de la creu del vestit, les dimensions segons l'edat i la col·locació d'esta en el vestit. En la il·lustració adjunta documentem gràficament i solucionem este problema.

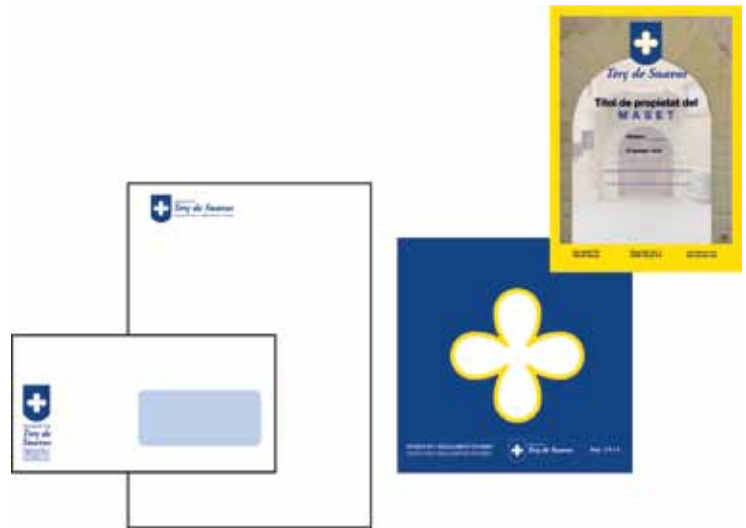
Posteriorment es van fer diverses aplicacions gràfiques en diferents suports de papereria com fulls, sobres, cobertes de llibres, web i peu de correu electrònic. També estes normes ja s'han adaptat a aplicacions gràfiques en ús com són: el títol del maset, etiqueta de l'herbero de la filà i al programa de festes, entre altres.

Aprofitant la inèrcia del treball que estàvem realitzant vam decidir continuar documentant més elements de la festa com són la bandereta, les armes, el davantal i la manta.

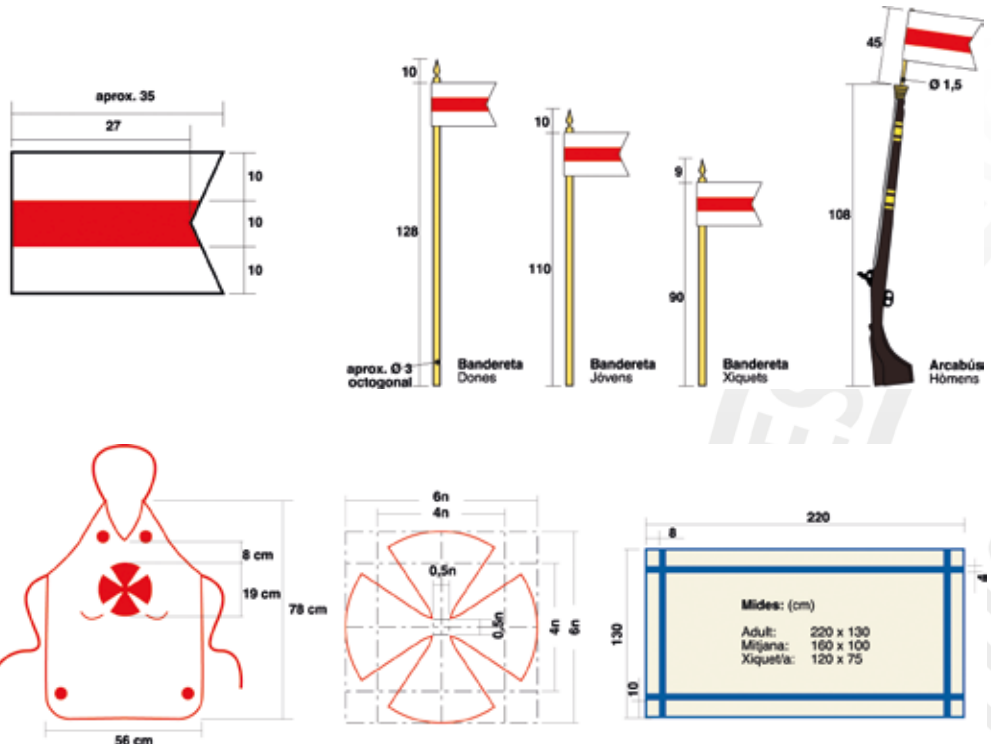
Per últim, volem agrair a la Junta de la Filà el seu recolzament i predisposició en tot moment cap a este projecte, i a les modistes Teresa Vañó Luna i Mª Carmen de Diego per mantindre durant tants anys, amb les seues tisores, la imatge de la filà. Així com a Ignacio Silvestre Borrego i a Luís Silvestre Belda, per la documentació dels diferents símbols a nivell històric i tècnic, respectivament.

Potser siga la primera filà que dispose d'un Manual d'Identitat Corporativa, però el que ens ompli de major satisfacció és el fet de poder col·laborar en mantindre l'herència dels nostres avantpassats.

*Blai Silvestre Pérez
Luis Silvestre Borrego
Pablo Mestre Navarro*

L'equip Bestres Disseny, 5 de febrer de 2011. Foto: Miguel Àngel Ferre

Filà d'Estudiants

ANY DE FUNDACIÓ: 1863
NOMBRE DE COMPONENTS: 112
MASET. Any d'inauguració: 1972
DOMICILI: Pl. Ajuntament, 12

CAPITÀ:

Jana Beneito Molina

ALFERES:

José Reig Belda

JUNTA DIRECTIVA

PRESIDENT:

Joan Ibáñez Mestre

VICEPRESIDENTA:

Paqui Sirera Sanz

SECRETARI:

Vicente Beneyto Juan

VICESECRETARI:

Juan Mestre Colomer

TRESORERA:

Maria Ferre Domínguez

VICETRESORERA:

Pilar Castelló Ferre

VOCALS JUNTA DE FESTES:

Ana Puerto Vañó

Mª Lutgarda Vañó Belda

VOCALS:

Javier Beneito Pascual

Vicente Cerdà Silvestre

CRONISTA:

Josep Villarrubia Juan

BANDA DE MÚSICA:

Societat Instructiva Musical de Benigànim

La beguda i les seues conseqüències en la literatura dels Estudiants

Parlarem aquest any de la beguda i de les seues conseqüències en la literatura dels Estudiants de Bocairent, tot tenint en compte tant el líquid a ingerir, com la insistència en anomenar-lo. Podem dir que al segle XIX, hi ha poemes o peces de teatre, com "l'Ambaixada de la Risa" on la insistència en anomenar i beure vi i/o aiguardent, i la conseqüència lògica, com són les buferes diàries és obsessiva. Al llarg del segle XX les buferes i la insistència en nomenar begudes va desapareixent i al segle XXI la beguda i les seues conseqüències, pràcticament, han desaparegut de la literatura de l'estudiantina.

Trobarem un text del 1873, un any mogudet, amb la proclamació de la Primera República, la Revolució del Petrolí a Alcoi, que va acabar amb la mort de l'alcalde "Pelletes" i Batalla de Camorra a Bocairent, amb el títol: "**Poemes dels Estudiants en el dia de l'Aixabegó**". Consta de dèsset poemes, en valencià no normatiu, on dos amics Estudiants es troben el dia de l'Aixabegó i es contenen les buferes que han pillat en festes, i que venen a ser una per dia.

Al primer poema un amic li pregunta a l'altre: *Aon sopares anit / que anaves pel carrer brut ?*. **El vaig vore tan fotut / quan es fea poqueta nit, / que les senyoretas dien / vesten d'ací desvergonyit !!...**

Contestació: *En una casa de molts punts / estava jo asentadet, / recordant el vi dolcet, / que beguérem el dilluns. / Per anit ser l'últim dia / a soles m'en aní jo, / i **agarri**⁽¹⁾ **be el gitarró** ...*

I de darrere a davant: *Recordes tu el dia de l'entrà / quan en la taula estàvem, / **el primer que agarrarem** / a la salut del Capità ?*

Al poema cinquè recorda que a la Diana del dia Sant Blai es parava a les cases dels Estudiants per beure i menjar: *En la diana format / molt bona broma hem tingut / **en la beguda que hem begut** / i lo que hem anat menjant.*

Després de dinar a la segona casa que ho intenta (poema 9): *A la vesprà jo molt content / al costat les tenia totes / eixes gandules guilopes / en el Casino de Bocairent. / Em feren pa-*

(1) A Bocairent no diguem "agarri" o "estigué". Solem dir "vaig agarrar" o "vaig estar". Pot ser açò una pista per pensar que l'autor dels poemes era un Estudiant que no vivia al poble.

gar els cafès, / lo que no volia jo. / **I estigué⁽¹⁾ tota la vesprà bufat i del tot balò.** / però a l'hora de la Provesó / estava més groc que un lliu / i tingué que emprar 2 pessetes / per poder portar un ciri. / Crec que no varen conèixer, / que **estava jo un poc torbat,** / que a la vesprà, sense voler, / **vaig agarrar jo el gat.**

I la nit del dia Sant Blai les forces li fallen (Poema 10): **Jaestic jo arpenit / de lo molt que hui he begut / per que estic molt constipat / i de la panxa molt fotut... Jo no se en que pararia... em clave dins de ma casa / i allí la nit passaria.**

El 1873 la missa de filà del dia 4 ja se celebrava (Poema 12) : **A l'endemà per a la missa / estava jo molt devot / més fluix que un borinot quan li peguen una pallissa. / I al mateix temps era risa / vore el quadro aquell, que tots feen mala cara / per **oldre massa el tonell.****

Però el final el mateix de cada dia... (Poema 15): **I per la nit en el sopar / estava jo molt catxorro, / però **portava un petorro /****

I després per convèncer al cristià per a què deixi el castell va dient-li: **Soc jo que porte bon vi... / i si ens entregues la plaça / el porte una carabassa / que se'n passa ja de vell. / Ja voràs lo que és el vi ...!!!**

Per tant, tota l'estratègia del moro per conquerir el castell es resumeix en oferir vi i aguardent al cristià. Però resulta que l'estratègia del cristià per reconquerir-lo també es basa en oferir vi i aguardent i en prometre recórrer totes les tavernes del Bocairent del segle XIX, La Sotana, Els Bru, El Pinsà, Estanislao i Quiqueta.

El cristià comença reconeixent que el vi del moro era molt fort...: **Este matí hem perdut... / si estàvem endormiscats / més de la mitat bufats / d'eixe vi que es tant collut.**

I el moro posa en dubte la paraula del cristià: **No saps que el mon està així, / et fan promeses de vi / i està buida la mitgeta.**

que de fora es vea clar.

I el nostre protagonista trau forces per anar al Santocristo (poema 16): **I l'endemà al Santocristo... / Mequetrefe (serà un malnom) a mi em clava / en tots els quartets / que **agarrí⁽¹⁾ un Sant Cristòfol / més fadrí que els mosqueters.****

Resum del dia de l'Aixabegó (poema 17): **No se com se m'ha passat / dia i nit en un bufit, / clar en un gafarró xitat / fent-me companyia al lliu. / La festa ja s'ha acabat / que **bufar-se si que no... / però beurem un poquet / per ser dia de l'Aixabegó****

Del mateix any 1873 són les "Embaixades divertides en valencià", en les que el vi, l'aguardent i les buferes, també són importants protagonistes.

En la "Primera Embaixà", el moro ambaixador comença dient: **Qui m'ha fet alçar del lliu / aon també que estava jo / i **passava el guitarró / que vaig agarrar anit.****

En un poema del 1898 ens enterem que a Bocairent es juga a pilota valenciana i que el capità dels Estudiants hi participa, i a més a més que és agricultor: **Que en el joc de la pilota / eres molt bon esquerrer... / Eres bon agricultor / per lo tant t'agradarà / **bon vi i bona platà ...****

CONSELLS / Quan vejes a un Estudiant / i et faça moltes brometes, / digues que lo que busca / **són les copetes.**

Veiem que l'obsessió peel beure i la bufera va declinant cap a la ironia. A un poema del 1903 trobem: **Els moros jovers i el vells / també són bones filaes / i les persones molt honrraes... / **si no olen els tonells****

I ja arriba el segle XX. Més ironia. Al 1920 és capità, Vicente Colomer Beneyto, i com és boticari s'entén que amb fórmules magistrals fa píndoles per conquerir les jovenetes. I diu el poema: **Si alguna no las tomara / avisanos / i al instante / le daremos un purgante / por lo menos... **de aguardiente.****

Però és a una cançó del 1942 on es torna a anomenar la beguda per tal de conquerir l'estimada: **Yo quiero beber, yo quiero cantar, / yo quiero reir tu dulce mirar. / Són tres, són una dos y tres / las cosas que tendrás si te acercas a mi. / Són tres, sencillamente tres, / amores y rosales y los frutos de la vid...**

En una altra cançó del 1942 ens diu amb sornegueria que l'Estudiantina només es diverteix bevent vi quan, tota la vida, també ens hem divertit bevent sifó: **Nosotros componemos la Estudiantina, / comparsa bulliciosa, galante y fina; / hacemos nuestros actos con mucho tino, / solo nos divertimos bebiendo vino, / solo nos divertimos bebiendo vino.**

Aquestos anys estrenen els Estudiants i els Marrocs l'**Ambaixada de la Risa** que havia escrit l'estudiant Ricardo Calvo i havia depurat Mossèn Joaquín Vañó, i malgrat la depuració, a l'ambaixada primera, la beguda està prou present encara que quasi sempre com a motiu de comicitat. L'ambaixador cristià abans de començar diu: **porteu cap así el vi / pa beure com a cristians. / ¿Esteu dispuestos a luchar? / pues fíquese tots en corro / per al barral empinar y que ningú bega a morro.**

Davant de la insistència del moro que isca el capità, diu el sentinella: **Calma que està fense un trago / de fundellol o aguardent**. El fondellol és un vi antic i actualment recuperat, de la zona de Monòver.

L'ambaixador moro quan ja no sap com convèncer al cristià li diu: **Que no estás be del trespól / o estás bebido, discurro /pués pareixes un mussol / i tens pasaes de burro. I afegix l'amenaça: La blava vas a passar /pués de vi ni un gotet / ni un gotet vas a tastar.**

A la "Segon Ambaixà" s'obliden del vi, el fondellol i l'aiguardent, però li posen de nom al sentinella moro, **Alí-Ben-Mamat**.

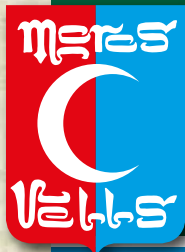
I hem de passar a la cançó del 1952 per tornar a la dona i l'alegria del vi: **Será que tus mujeres són hermosas, / Será, será que el vino alegra el corazón, / Sera verdad, verdad y las dos cosas, / ¿ Por qué buscar si no hallaràs otra razón?**

Al 1991, la cançó, Joaquín Vañó Castelló comença amb la ironia: **Per bufar un Mosqueter / tenim prou amb un sifó... Cal recordar que el sifó begut en desmesura afluixa.**

I Al 2001, la cançó "Les Caixes" acaba recordant-nos les fogueres: **Sang en ceba, / hi haurà per a sopar, / Cafè i rom cremat / Convida / el Capità.**

Fins ací el repàs a la beguda en la literatura dels Estudiants. Sols afegir que si voleu saber on eren les tavernes de Bocairent a finals del XIX, principis del XX, ho teniu al Programa de 1988, en un article sobre l'ambaixada del 1873 i a la pàgina 105 del llibre "150 Anys de Moros i Cristians. Bocairent 1860-2010".

Josep Villarrubia Juan
Cronista Filà Estudiants

Filà de Moros Vells

ANY DE FUNDACIÓ: Anterior a 1859

NOMBRE DE COMPONENTS: 290

MASET. Any d'inauguració: 1945-1970-1992

DOMICILI: C. Escalinata, 4

CAPITANA:

Loli Úbeda Vicedo

ALFERES:

Martín Vañó Piedra

JUNTA DIRECTIVA

PRESIDENTA:

Isabel María Sanchis Puerto

VICEPRESIDENT:

José Blas Llobregat Castelló

SECRETARI:

José Manuel Jornet Llobregat

VICESECRETÀRIA:

Chelo Pascual Esplugues

TRESORERA:

María Isabel Belda Molina

VOCALS JUNTA DE FESTES:

Francisco Blázquez Mayoral

Blas Insa Plà

CRONISTA:

Elena Llinares Sanchis

VOCALS:

José Manuel Jornet Valdés

Mª Carmen Vicedo Martínez

Magda Belda Silvestre

Agustín Doménech Ferre

Juan Antonio Vicedo Pastor

David Beneyto Gisbert

Pau Francés Torró

Blas Santamaría Soriano

BANDA DE MÚSICA:

U.M. Atzeneta d'Albaida

Restauració de l'Ecce Homo

RESTAURACIÓ DE L'ECCE HOMO

La talla de l'Ecce Homo que hi ha a l'Església de l'Assumpció de Bocairent i que s'encarrega de traure a la processó de Divendres Sant la Filà de Moros Vells va haver de ser restaurada per les males condicions en què es trobava ja que des de la seua creació l'any 1954, i segons les nostres dades, encara no havia gaudit cap restauració ni acondicionament.

La figura, de la que tenim algunes notes biogràfiques a l'article "Los Moros Viejos y la imagen del Ecce Homo" publicat l'any 2004 al programa revista de les festes de Moros i Cristians, ha estat restaurada pel Taller d'Art i Restauració situat al carrer Mossen Hilari de Bocairent¹, després de la notificació per part del responsable de patrimoni de la parròquia sobre l'estat de la imatge. El treball es va dur a terme en dues fases, en la primera, al desembre del 2011, es va treballar amb la desinfecció de la imatge, i en la segona a l'abril del 2012, es va realitzar un procés més exhaustiu de restauració. Processos ambdós, que tot seguit detallarem i que han deixat la imatge de la filà en les condicions adients perquè pugua restar molts anys més entre nosaltres.

PROCÉS DE DESINFECCIÓ

En primer lloc l'equip de restauració va fer un informe de conservació on s'explicava perquè hi havia una proliferació de fongs i bacteris per tota la superfície de la imatge. La causa: "l'increment considerable en la humitat relativa de la fornícula que conté l'Ecce Homo degut a una filtració d'aigua produïda per una canal de pluvials defectuosa i a la falta de ventilació del lloc".

Després d'aquest informe i del pressupost corresponent, la filà juntament amb la parròquia decidiren procedir a la desinfecció de la imatge, consistent a una anàlisi prèvia que analitzava els fongs existents, medició del pH de la superfície de l'obra i proves de solubilitat per conèixer millor quines eren les solucions i estandaritzades de dissolvents que podrien ser utilitzats com a vehicle de fungicida.

Amb l'informe a la mà es passa al següent pas, que és el procés de restauració pròpiament dit. Els passos que s'han seguit són els següents:

1. Neteja mecànica superficial: consta de l'eliminació de la pols superficial amb brotxa i aire junt, amb l'eliminació d'hifes i micelis dels fongs mitjançant una neteja mecànica amb brotxa i llapis de fibra de vidre per a les concrecions més adherides.
2. Neteja química dels fongs: eliminació de les taques produïdes pels fongs.
3. Desinfecció: tractament curatiu i preventiu i comprovaçió del pH de la superfície en diversos punts de l'obra.
4. Tractament de la fornícula: amb la seua neteja i tractament biocida curatiu i preventiu de l'interior de la fornícula.

Una vegada van concloure esta primera part, se'ns va aconsellar dur a terme una restauració completa de l'obra ja que presentava diversos d'anys com ara:

- Brutícia acumulada
- Manca de suport per trencament en una mànega de l'Ecce Homo.
- Enfonsament d'una motllura de la peanya a conseqüència d'un cop.

Imatge 1

Imatge 2

Imatge 3

- Petits faltants de policromia a la part inferior de la peanya, deguts a la manipulació de l'obra.
- Clevills estructurals deguts a la manipulació de l'obra i als moviments dilatació – contracció de la fusta produïts pels canvis hidrotèrmics.

Amb tot i novament després d'aprovar el pressupost, va començar esta SEGONA FASE DE RESTAURACIÓ que consistia en:

1. Neteja mecànica superficial amb l'eliminació de dipòsits de pols i brutícia amb aire comprimit i aspiradora.
2. Consolidació de la imatge mitjançant l'extracció de pols acumulada als clevills, injecció / impregnació (segons el cas) de resina vinílica per tots els clevills i al trecant de la mànega i consolidació de la canya.
3. Neteja de la policromia amb l'eliminació de la brutícia acumulada sobre els colors corresponents a les carnacions (imatge 4) i la policromia i els daurats de la resta de la imatge (imatge 5). I neteja de taques persistents, concrecions i deposicions d'insectes.

Imatge 4

Imatge 5

4. Reintegració volumètrica amb reposició dels faltants de suport amb resina (imatge 6).
5. Estucat de les llacunes (imatges 7 i 8).
6. Reintegració cromàtica amb la reposició dels faltants de policromia amb colors i tècniques específiques de restauració com la tècnica del "puntillisme efecte or".
7. Protecció final de l'obra amb l'aplicació de dues capes de vernís.

Imatge 6

Imatge 7

Imatge 8

Alguns dels resultats de tot aquest procés de restauració podem observar-los mitjançant les següents imatges comparatives:

Imatge 9. Abans de la restauració

Imatge 10. Després de la restauració

Imatge 11. Abans de la restauració

Imatge 12. Després de la restauració

Amb tot i després d'aquest procés de restauració la imatge de l'Ecce Homo ha quedat llesta perquè el proper Divendres Sant l'esquadra oficial de blancs puga traure-la en processó, i continuar així amb una tradició de la filà que ja du molts anys entre nosaltres.

15 ANYS DE LA PARTICIPACIÓ DE LES DONES EN EL DIA DE LA PUBLICACIÓ

Aquest any 2013 celebrem una efemèride, i és que fa 15 anys que les dones ixquen a la publicació per primera vegada; fou l'any 1998 i així consta a la crònica de festes del programa revista de l'any següent: "(...) Banderines i banderas, marchas cristianas y moras y uniformes de las filaes irrumpían por primera vez en estas fiestas, con la novedad de que esta vez eran portados íntegramente por mujeres, se cumple así un deseo que se materializó este año". Respecte a este desig, dir que fou des de la Filà de Moros Vells d'on va eixir aquesta iniciativa i la que va demanar als vocals de la Junta de Festes que traslladaren la seua petició a l'òrgan competent per a la seua aprovació. Així ho van fer i així consta a l'acta de l'Assemblea General Ordinària 31-5-97 a l'apartat "Ruegos y preguntas" on diu: "El Sr. Presidente comenta respecto a la observación hecha en la pasada Asamblea, sobre la posibilidad de salir mujeres en la Publicación, que hay una carta de los Moros Viejos solicitando los pasos a seguir para tal fin. Indicando el Sr. Presidente que se puede dar por hecho, y que se verá la forma de realizarlo."

Filà de Marrocs

ANY DE FUNDACIÓ: 1868

NOMBRE DE COMPONENTS: 334

MASET. Any d'inauguració: 1968

DOMICILI: C. Azorín, 36

CAPITANA:

Teresa Puerto Sempere

ALFERES:

Berta Molina Llinares

JUNTA DIRECTIVA

PRESIDENT:

Javier Cantó Vañó

VICEPRESIDENTA:

Teresa Sanchis Molina

SECRETARI:

Javi Pascual Soler

TRESORER:

Eduard Blasco Vañó

VOCALS JUNTA DE FESTES:

Antonio Puerto Peidro

Mª Ángeles Asensio Baldó

Antonio Vañó Cabanes

CRONISTA:

Laia Molina Huerta

VOCALS:

Elena Bernabeu Calatayud

Joan Castelló Cantó

José Antonio Cantó Vañó

Benjamín Álvarez Antolí

BANDA DE MÚSICA:

Lira de Quatretonda

Marrocs i campaners: *grafittis* al campanar

Des de temps antics, els tocs de campanes es realitzaven manualment, tant a les ermites del poble, com a les del campanar de l'Església Parroquial de l'Assumpció de Nostra Senyora. En el cas de les campanes de l'església, es van tocar de manera manual fins l'any 1966, quan després dels treballs d'electrificació del sistema de tocs de campanes per part de l'empresa Manclus, el dia 18 de març d'eixe any, es realitzava el primer toc de campanes amb este nou sistema. Es va celebrar un acte per a la benedicció d'estos treballs.

Segons hem pogut saber, els últims campaners "oficials" foren Miguel Cantó Vañó "Calita" (marroc), Enrique Reig, Andrés López i Julián Monerris (marroc).

Anteriorment a este grup de campaners, n'hi va haver d'altres, com així ho posen de manifest al pati de les campanes del campanar, les inscripcions o "grafittis" que hi ha a dues de les parets interiors del campanar, que recauen a este pati. Aquest tema és el motiu de la col.laboració de la Filà de Marrocs al programa d'enguany.

Segons compta la tradició, com els campaners passaven molt temps al campanar (fins i tot en ple hivern), de vegades tenien temps i en alguna ocasió feren estes inscripcions, que a més a més, deixaven dos testimonis per a la història: d'una banda, una relació nominativa dels campaners, i d'una altra, les vegades que va estar capità de la Filà de Marrocs, Vicente Solbes Pérez "l'esquilador", germà del "tio Toni Solbes" (que durant molts anys s'encarregà d'elaborar artesanalment "la mahoma" dels Marrocs). Com bé es pot llegir al campanar, Vicente Solbes, va estar capità als anys 1916 i 1931.

El dia de l'Entrada, a la celebració de les Festes de Sant Blai, el volteig quan els capitans de les distintes filaes entrenen

Benedicció del nou sistema elèctric de tocs de campanes. (Foto A. Castelló)

Últim volteig manual abans d'electrificar els tocs de campanes (Foto: J. Beneyto)

per l'Arc a la Plaça, es realitzava també de manera manual, per això els que eren festers, més d'un any es quedaren sense eixir a l'Entrada, com va ser el cas de Miguel Cantó "Calita", per realitzar este volteig, juntament amb altres campaners. Anecdòticament, cal destacar que a les festes de Sant Blai del 1956, les campanes no van sonar, per falta de corda per a fer-les funcionar.

Detalls de les inscripcions de les parets del pati de campanes al Campanar de l'Assumpció (Fotos: Manolo Pascual Esplugues)

Vicente Solbes Pérez (Capità Marrocs anys 1916 i 1931)
Arxiu Filà Marrocs.

Des de fa poc més d'un any, la parròquia ha tingut la felicitat d'iniciativa de condicionar el Campanar de l'Assumpció per ser visitat pels turistes, amb les visites guiades que un grup de joves organitza setmanalment (dissabtes, diumenges i festius a migdia). Durant les visites guiades al campanar, es fa una breu referència al dur treball que havien de realitzar els campaners, i també a estos "grafittis".

De segur que actualment, unes inscripcions a les parets d'un monument protegit com és este el cas, no es deixarien a les parets i es castigaria d'alguna manera als seus autors. Estes en canvi, formen part ja de la història del nostre campanar i d'aquells homes que durant anys s'encarregaren dels tocs manuals de campanes, tenint clar per suposat que l'acte de realitzar estos "grafittis" en absolut tingué cap caràcter reivindicatiu ni molt menys de fer malbé el patrimoni. Estos grafittis són història viva del nostre poble, i com es pot comprovar, dels lligams que han tingut alguns membres de la Filà de Marrocs amb l'ofici de campaner.

Perquè queden a la memòria col·lectiva de les nostres festes, i abans que el pas dels anys acabe esborrant-los en la seua totalitat, deixem este testimoni a la col·laboració de la Cultural Festera Filà Marrocs per al Programa de Festes de Sant Blai de 2013.

Tot seguit transcrivim literalment els textos d'estos grafittis, que com podran veure a les fotos, s'acompanyen amb distintes il·lustracions gràfiques: hi ha dibuixos de motius florals, elements ornamentals i algun dibuix de persones.

Escrit a la paret 1 – Situat a l'esquerra de l'entrada al pati de campanes.

"Que en el año 1916
fui capitán de Marroquíes
Vicente Solbes"

"Vicente Solbes
Esquilador
en el año 1931
fui capitán de Marroquíes"

Escrit a la paret 2 – Situat a la paret de l'esquerra de la campana "el Blai" que recau al pati de campanes.

El pas del temps ha esborrat bona part de les inscripcions que hi ha a esta paret. Si s'observa detingudament estes inscripcions, es pot llegir:

"...Julian Monerris
Cueter
Secundino Llobregat
José Belenguer

El que quiera ser campanero
Algún gote.....

Firmado
Vicente Solbes"

Als qui encara no ho heu fet, us animem que pugueu a alguna d'estes visites guiades al campanar. Coneixereu la història de la seua construcció, la història del seu rellotge, la història de cadascuna de les campanes, alguns dels tocs més habituals, gaudireu d'unes espectaculars vistes de Bocairent i de la Serra Mariola, i per descomptat el més important: podreu conèixer i veure de primera mà estos escrits que han quedat a les parets del nostre campanar. Testimoni ja silenciós, com el silenci de la vella matraca que encara es pot veure també al campanar, i que ens parlen d'aquell vell ofici de campaner, en bona part lligat a la Filà de Marrocs.

Cal destacar que tot i l'electrificació dels tocs de campanes a Bocairent, durant la dècada dels 90 del S.XX i durant els primers anys del S.XXI, hi ha hagut voltejos manuals en diverses ocasions, especialment a les Festes de Sant Blai: la nit de Caixes i el dia de l'Entrà pel matí, a càrrec de grups de joves entusiastes que fins i tot intentaren crear "colla de campaners" com encara hi ha a algunes poblacions, com la veïna Ontinyent.

Toni Vañó Cabanes / Xavi Pascual i Soler

Filà de Moros Marins

ANY DE FUNDACIÓ: 1869

NOMBRE DE COMPONENTS: 276

MASET. Any d'inauguració: 1975

DOMICILI: Carrer Sant Agustí, 52

CAPITANA:

Adelaida López Doménech

ALFERES:

Lourdes Llobregat Molina

JUNTA DIRECTIVA

PRESIDENT:

Salvador Vidal Castelló

VICEPRESIDENT:

Paco Rico Perigüell

SECRETÀRIA:

Mila Olivares Sanz

VICESECRETARI:

Manolo Vañó Doménech

TRESORERA:

Esperanza Ferre Rico

VICETRESORERA:

Puri Beneyto Vicedo

VOCALS JUNTA DE FESTES:

Ximo Ferre Tormo

Antonio Vañó Corachán

VOCALS:

Adriana Llobregat Molina

Loreto Belda Pérez

Andrés Vañó Asensio

BANDA DE MÚSICA:

Instructiva Musical d'Alfarrasí

Pioners de la disfressa

"De què eixim a la Retreta?"

Corria l'any 1987, la desfilada de la nit de moros i cristians estava un poc apagada i, encara que la gent tenia ganes de divertir-se i disfrutar-la, no s'acabava de trobar la manera d'activar-la.

Per aquell temps, una quadrilla d'amics de la nostra filà tenia per costum un tradicional dinar amb arròs al forn al ja desaparegut Restaurant Valentí, que a més, consideraven la seua segona seu. Després d'un acalorat debat, degut en part al bon menjar i l'abundant vi que corria per la taula, un dels presents va optar per cridar per telèfon a una tenda de disfresses de Villena. Pretenia llogar-ne alguna per eixir eixa mateixa nit a la retreta. Davant d'açò, un altre component de la mateixa esquadra, li va agafar el telèfon i el va penjar, manifestant així el seu desacord amb la iniciativa.

Així que poden imaginar l'enuig del company que pretenia llogar la disfressa i que havia vist avortada de sobte la seua iniciativa. Tant es va enfadar que fins i tot parlava de borrar-se de la filà perquè "ja no volia saber res més d'ells".

Amb estes categòriques paraules abandonà el restaurant, però, al poc temps (i suposem que després d'una ràpida reflexió) tornà a presentar-se al restaurant, vestit de paisà, amb el cotxe a la porta i fermament decidit a anar a Villena a llogar alguna disfressa. En un tres i no res, cotxe ple i cap a Villena.

En aquella tenda, els nostres protagonistes no estaven sols, evidentment, hi havia altra gent llogant disfresses o comprant articles de broma. Fins i tot un grupet de xiques que preparaven un comiat de fadrina, una de les quals es va mostrar interessada en llogar el vestit de moro marí. Malgrat les negociacions no es va arribar a cap tracte, i la xica va optar per altra disfressa més apropiada per a la seua celebració.

Finalment, després de valorar les opcions, es van llogar unes disfresses de toreros, ja que al pertànyer la majoria del grup a "l'enredro" ja havien utilitzat quasi totes les disfresses disponibles (açò últim és història per a un altre moment).

Així, eixa mateixa nit, i ja vestits amb la nova indumentària torera, l'esquadra torna al restaurant a sopar, on són benvinguts i on entren a la manera d'un "paseillo" en tota regla.

Entre els comensals reunits al restaurant, es trobava la Junta de la filà que va rebre a la comitiva amb evidents mostres de disgust, ja que en aquells moments estava prohibit disfressar-se per a la desfilada en qüestió. Per tant, la iniciativa de l'esquadra va acabar amb una amonestació per escrit.

A l'any següent, es va fer el mateix. Donat que es tenia relació amb l'esquadra Tuareg, annexa a la Filà Marrocs de Villena, se'ls va cedir unes disfresses, esta vegada de presos

i policies, que estaven plenes d'espuma i els feien parèixer molt, però que molt grossos. L'única condició que acompanyava la cessió dels vestits era que no es perderen les boles de plàstic que portaven encadenades als peus. Esta condició ja estava incomplida abans d'arribar on actualment es troba l'Hotel Àgora, a causa de les nombroses carreres i caigudes dels nostres presos.

Després d'allò, i amb la constància de l'èxit aconseguit, la Junta de Festes va decidir aprovar la desfilada amb disfres-

ses per a l'any següent, però abans i paradoxalment, sancionà a "l'esquadra dels presos" a no eixir a l'esmentat acte l'any següent.

Després d'alguns recursos desatesos i una particular assemblea entre els components de l'esquadra, es va decidir fer front al que es considerava una injustícia amb una singular protesta: anar vestits amb "traje y corbata" dels anys 60 durant tot el dia i veure la desfilada així.

Des d'aleshores fins ara hi ha hagut nits fabuloses per les disfresses, la crítica i la ironia i d'altres menys encertades. No obstant, nosaltres sempre defensarem que es tracta d'una nit de festa i broma per a relaxar-nos un poc de la seriositat que mereixen la resta d'actes de les nostres festes.

A més, la nostra filà pretén, com ja es va fer a les festes del 2012 donar un nou matís a la desfilada intentant fer partícips a tots els components amb una mateixa disfressa o temàtica (recordeu els Wallys mariners?). Al cap i a la fi, una nit apartada dels protocols tampoc és demanar massa.

Els Moros Marins de Bocairent en una exposició de l'any de la capitania dels Moros Marinos d'Ontinyent

Amb motiu de la seua capitania en les festes del 2012, els nostres companys Moros Marinos de la localitat veïna d'Ontinyent ens van convidar a participar en aquesta exposició.

La mostra pretenia ser un repàs amb imatges i documents de la història de la filà d'Ontinyent, i la nostra Filà de Moros Marins també hi va tindre un espai.

Des de Bocairent vam exposar també documentació referent a la història i els orígens de la nostra filà, fotografies, un quadre antic amb la indumentària original i altres curiositats.

Els Moros Marins de Bocairent i els Moros Marinos d'Ontinyent són les dues úniques filaes de Festes de Moros i Cristians emmarcades dins de la UNDEF amb eixe nom i característiques, i va ser una satisfacció participar conjuntament amb ells en esta activitat que formava part de la seua capitania de l'any 2012.

Aprofitem des d'ací per felicitar a tots els components dels Moros Marinos d'Ontinyent per la seua capitania, i en especial al seu capità del 2012, Juan José Barber.

Filà de Mosqueters

ANY DE FUNDACIÓ: 1859

NOMBRE DE COMPONENTS: 314

MASET. Any d'inauguració: 1985

DOMICILI: Baixada Sant Crist, 6

CAPITANA:

Paula Santos Lama

ALFERES:

Rafael Asensio Gómez

JUNTA DIRECTIVA

PRESIDENTA:

Isabel Vañó Vañó

VICEPRESIDENT:

Juan Vañó Botella

SECRETÀRIA:

Maite Doménech Montava

TRESORERA:

Mª Ángeles Llorca Silvestre

VICETRESORER:

Enrique Llorca Silvestre

VOCALS JUNTA DE FESTES:

Mati Ferre Sanvictor

VOCALS:

Lluís Beneyto Galiana

Pedro García Ferre

Pilar Silvestre Vañó

Mila Ortega Vázquez

Juan Molina Martínez

Blai Ferre Jornet

BANDA DE MÚSICA:

Santa Cecilia La Canal-Bolbaite

Xicotetes o grans coses que han desaparegut dels Mosqueters

Tots sabem que els Mosqueters són una de les filaes més conservadores de les seues tradicions festeres, però encara així hi ha algunes que han anat desapareixen o han evolucionat.... simplement com ha evolucionat la vida.

L'última evolució, que no ha segut desaparició, es **la RATLLA**. La RATLLA, ha segut sempre el que ens ha fet "aplegar" a festes, com les formiguetes al llarg de tot l'any, poquet a poquet, mes a mes, tot arreplegant els dinerets que després podem gastar, tant pagant la festa como anant de festa. El **SARGENTO** de la ratlla passava puntualment cada setmana per arreplegar els diners que després fan la festa. Per motius de seguretat, açò ha desaparegut i ara es fa la ratlla pel banc. Però cal dir que al capdavant és el mateix: FER FESTA.

Igualment ha evolucionat el pagament de la festa. Com tots sabeu nosaltres pagàvem la festa l'últim dia amb diners en mà, ahora que en veu alta diem **L'AVANT I L'ARRERE** dels components. Des de fa uns anys el pagament el fem al banc dies abans de festes, però continuem amb el ritual de passar llista.

Un altra de les coses que ha desaparegut es **L'ASSAIG DE L'ESQUADRA OFICIAL**. El 2n diumenge de novembre començaven a fer-se els ASSAJOS. A les 15.00h es congregaven el mosqueters que volien eixir en l'esquadra oficial en l'era del "tio Gori el Manso", i amb el so del tambor i armats amb "canyes" acabades de collir, començava l'assaig dels moviments que després haurien de fer quan passa el capità. Moviments com: ¡TERCIEN ARMAS!, ¡ABRIR FILAS! ¡SOBRE EL HOMBRO ARMAS! ¡ABRIR FILAS POR EL CENTRO!

Era l'excusa perfecta per tindre el diumenge ocupat amb els amics i com sempre banyat pel vi de la catalana, cacaús i tramús.

Fins l'últim diumenge de gener "**DIA DELS COMPTES**", es tenia esta obligació, sent eixe dia l'últim assaig amb mosquet i tot desfilant per l'Alameda, Pòsit i Ravalet fins la plaça de l'Ajuntament, mentre les altres filaes treien els comptes.

L'EMPEDRAT DE LA VENTA

El dia de l'EIXABEGÓ, abans es feia una paella en la VENTA a base d'arros, alls tendres i fesols, que coneixem com EMPEDRAT. Allò que hem perdut és anar a la Venta, si bé segur que no cabríem els més de 300 festers que som ara. Abans com era més familiar, i amb només 60/70 festers, tot el món tenia lloc. Però el que sí seguim fent, de tant en tant, és l'EMPEDRAT DEL DIA DE L'EIXABEGÓ.

LA RODELLA

La definició en el diccionari és: ESCUDO REDONDO Y DELGADO QUE EMBRAZADO EN EL BRAZO IZQUIERDO CUBRÍA EL PECHO AL QUE SE SERVÍA DE ÉL PELEANDO CON ESPADA.

Segons esta definició la RODELLA només és un escut, però per als Mosqueters i altres filaes de poblacions properes, la Rodella és més que això. Era l'escut que sostingut per un xiquet/a de la família o amic íntim del capità, feia una reverència al Mosquet sempre que este era disparat pel capità.

Una espècie de cult al foc o al soroll, que pot ser tinga reminiscències paganes, però com molts altres costums de les nostres festes, adoptades i adaptades a les nostres festes religioses.

Des de la nova junta dels Mosqueters, tan sols volem dir-vos que estem a la vostra disposició, i que tota la gent queda convidada a gaudir i a participar de tots els actes de les nostres festes. BONES FESTES!

La Junta dels Mosqueters

